І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 215. JERSEY CITY and NEW YORK СЕРЕДА, 18-го ЛИСТОПАДА 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, WEDNESDAY, NOVEMBER 18, 1964 No. 215. VOL. LXXI.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАДОВОЛЕНИЙ ЗІ СТАНУ ЕКОНОМІКИ ЗДА

Д-Р ЕКЛІ ОБНЯВ СТАНОВИЩЕ ГОЛОВИ РАДИ ЕКОНОМІЧНИХ ДОРАДНИКІВ ПІСЛЯ РЕЗИГНАЦІЇ Д-РА ГЕЛЛЕРА

Вашингтон. — Президент Джансон 16 листопада конферував із секретарем оборони Робертом МекНамарою та державним секретарем Діном Раском про справи, які секретар Білого Дому назвав „ненадзвичайними", а по полудні був Президент присутній на церемонії, в якій зазначувалося підвищення дотеперішнього члена Ради Економічних Дорадників Президента — д-ра Гарднера Еклі до голови цієї Ради. Д-р Еклі займає становище, яке досі мав д-р Волтер Геллер, який зрезигнував з урядового становища, щоб повернутися на професорську посаду в Міннесотському університеті. Президент висловив жаль з того приводу, що д-р Геллер залишає працю в Білому Домі, кажучи, що ця обставина змушує його оцінити ще раз економіку країни. На думку Президента економіка ЗДА розвивається задовільно, але число безробітних все ще є зависоке. Джансон сказав: „Маємо 3 200 000 18-річних осіб, які хотіли б або продовжувати шкільне навчання, або дістати якусь працю в цьому році. Тому конче треба поліпшити навчальні можливості". Справою стану економіки займається і півмісячний звіт, опублікований Департаментом Праці. В ньому стверджується „основну силу" в економіці, хоч сповільнений є темп її росту в останньому місяці. Припинено збільшування числа затруднених внаслідок того, що страйкують автомобільні робітники. В інших промислових секторах нотує Департамент Праці задовільний стан. Президент хвалив працю своєї Ради Економічних Дорадників, і підкреслив, що економіка стала головною турботою його уряду. Джансон підкреслив і ту обставину, що американський нарід почав оцінювати потребу того, що його уряд дбає про те, щоб підтримувати економіку і не занедбувати поступу. Склав присягу як новий член Ради Економічних Дорадників Артур М. Окун, який досі був директором бюра при цій Раді. Він є колишнім професором Єйльського університету. Має 36 років. Д-р Еклі має 49 років, колишній професор Мишиґенського університету, а третім членом ради є 37-річний професор економіки Гарвардського університету — Отто Екстейн. По полудні Президент прийняв американського амбасадора до Великої Британії Дейвіда К. Е. Брюса, який обговорював із Джансоном заповіджену на день 7-го грудня візиту англійського прем'єра Гарольда Вільсона. Можливо, що Президент при кінці цього тижня виїде до Тексасу, де залишиться до Дня Подяки. Тепер Президент працює над тими законопроєктами, що їх має в найближчому році внести до Конґресу. Президент вивчає ті рекомендації, які йому предложили голови тих 13-ох Комісій, що опрацьовували програму різних урядових агенцій. Ці комісії виготовили звіти, щоб в новому році підтримувати розвиток економіки та добробут населення. Президент продовжуватиме наради із своїми співпрацівниками і в найближчих днях та тижнях. Він відзначить також 30-річчя свого одруження, і з цього приводу буде родинне прийняття. В найближчому місяці Президент має бути поза Білим Домом, який будуть малювати, як це діється щочотири роки перед інавгурацією. Кошти становитимуть $25 000.

Могила Джона Ф. Кеннеді на кладовищі Арлінгтон буде просто і скромно оформлена

Вашингтон. — Всупереч здогадам, що над могилою трагічно загинулого 35-го Президента ЗДА, Джана Ф. Кеннеді „буде встановлений великий пам'ятник чи відповідна будова, — уже оголошено, що могила покійного Президента буде оформлена просто і скромно. За проєктом архітекта Джана Карла Варнеке, схваленим вдовою по Президентові, на Арлінгтонському військовому кладовищі біля могили Д. Ф. Кеннеді буде встановлено вічний вогонь, а на задньому пляні — кам'яна стіна з відповідним написом. Ціла структура нагадує колову доріжку, якою йтимуть до могили і на якій відходитимуть люди. Ця доріжка приводить до широких сходів, які закінчуються великою площадкою, з могилою Джана Ф. Кеннеді в центрі. Ліворуч біля сходів горітиме вічний вогонь, запалений вдовою по Президентові в день похорону в минулому році. Найвищою частиною цього монументу буде кам'яна стіна з вигравіруваним на ній президентським знаком. З площадки буде видко через річку Потомак пам'ятники Лінкольнові, Джеферсонові, монумент Вашингтонові та Капітоль. За задумом цього архітекта, вічний вогонь має бути найвизначнішим компонентом всього пам'ятника, а „простота і скромність рисунку тільки підкреслить характер цього монументу". Пам'ятник коштуватиме близько $2,000,000. Родина Кеннеді бажає взяти всі кошти будови на себе. Але секретар оборони МекНамара вважає, що Конґрес виділить відповідні фонди на будову монументу, за виключенням самої могили і невисокої площадки, на якій вона стоятиме. Кошти цієї частини монументу покрис родина Кеннеді, що становитиме суму від $ 200,000 до $ 400,000. Сподіваються, що вся будова буде завершена в 1966 році.

В АМЕРИЦІ

● **Асистент секретаря** внутрішніх справ Кеннет Говлум повідомив, що заключено три контракти на суму 568,729 дол., щоб випробувати техніку роблення штучного дощу й снігу. В першу чергу мають випробувати продукувати штучний дощ в північній частині Великої Рівнини та в гірських районах.

● **Прем'єр** Лестер Б. Пірсон повідомив, що плянується збудувати обсерваторію ім. королеви Єлисавети II на горі Кобо, 6,200 стіп заввишки, яка є віддалена 7 міль від американського кордону в стейті Вашингтон. Телескоп для цієї лябораторії має коштувати $9,671,000.

● **Довга посуха** цього літа й осени спричинила те, що немає добрих виглядів на ріст озимої пшениці. Внаслідок посухи висихають криниці, потічки й менші ріки в північно-східніх стейтах. Фармери не мають води і бракує їм кормів для корів, бо на висохлій землі немає зовсім трави, хоч досі майже ще не було морозів. В стейті Иллиной цьогорічний жовтень був найсухіший в цьому столітті. Якщо не впаде дощ перед морозом, то криниці будуть сухі цілу зиму, — побоюються в стейті Ню Гемпшир.

● **Пані Лін∂он Б. Джансон** вже тепер повідомила, що вона купить інавгураційну сукню у фірмі Неймана - Маркуса в Далласі в Тексасі. Там вона купувала інавгураційну сукню в 1960-му році, коли її чоловік був в характері віце-президента. Вона не виявила, хто буде проєктувати її інавгураційні строї, але вже є відомо, що її дорадницею в цій справі тепер є пані Янджер Біддел Дюк, дружина шефа протоколу ЗДА. Пані Дюк є спеціялісткою від моди, її вважають за жінку, що найкраще одягається у Вашингтоні.

ЮДЖІН ЛАЙОНС ГОСТРО ЗАСУДЖУЄ УГОДІВСТВО ВАШИНГТОНУ З КРЕМЛЕМ, РЕКОМЕНДУЄ ДИНАМІЧНУ ВИЗВОЛЬНУ ПОЛІТИКУ

Ню Йорк. — Юджін Лайонс, старший редактор відомого журналу „Рідерс Дайджест", автор „Червоної Декади" та численних інших праць і один з найкращих знавців большевизму та відносин у східній і центральній частинах Европи, виступив з найгострішою критикою теперішньої американської і західної політики у відношенні до червоної Москви і поневолених нею націй, рекомендуючи рівночасно ряд заходів для динамічної визвольної політики, яка одно може принести мир у світі, базований на волі і справедливості для всіх. Виступаючи на пленарній сесії Асамблеї Поневолених Европейських націй в Ню Йорку 10 листопада ц. р., Юджін Лайонс найбільш ядерно і промовисто з'ясував проблеми теперішньої американської і західної політики у відношенні до Совєтського Союзу, закінчивши свій виступ твердженням: „Ми не смієм виключити одну третю частину людства, яка тепер перебуває під залізним чоботом большевизму, з людської раси, як щось зайве в нашій торгівлі з новим варварством.

Якщо ми зігноруємо це поневолене людство — від Куби до Кореї, від Східної Німеччини до Тибету і в Росії та Китаї властивих — ми не заслугували б на те, щоб самі користувались волею, і ми напевно її втратили б". Виступ п. Лайонса заслуговує на максимальну увагу всіх заінтересованих, і тому друкуємо його в англійському оригіналі на 2-ій сторінці в цьому числі „Свободи".

Корпус Миру висилає сотки американських лікарів на працю за кордон

Вашингтон. — Директор Корпусу Миру Сарджент Шрайвер, промовляючи на окремій академії в його ж пошану в Медичному коледжі ім. Алберта Айнштайна, повідомив, що ним очолюваний Корпус Миру досі висилав сотні вчителів до нерозвинених держав у світі, щоб там піднести освіту, а тепер Корпус Миру вирішив вислати за кордон сотки американських лікарів до тих самих держав, щоб в них поліпшити медичну опіку над широким колом громадян. Шрайвер сказав, що ця програма буде першим кроком в поборюванні недуг та передчасних смертних випадків серед населення вільного світу. Директор Корпусу Миру твердить: „Коли ми вспіємо здійснити загальну опіку над людським здоров'ям, і коли нам вдасться зробити світ здоровим, то комунізм зникне з лиця нашої землі сам від себе". Шрайвер старається про опіку над здоров'ям у світі від початку існування Корпусу Миру, це значить від 1961 року. В попередньому році в Корпусі Миру працювали вже 100 америкаських лікарів. В цьому році треба подвоїти це число, а пізніше в Корпусі мало б працювати 500 лікарів ЗДА, а з ними могли б працювати ще в ділянці опіки над здоров'ям принаймні 5,000 інших добровольців. Крайова Дорадча Рада плянує створити окрему фундацію, яка допомагала б лікарям добровольцям в праці за кордоном.

Українська громада в Джерзі Сіті в найближчу неділю відзначить 300-річчя свого стейту

Джерзі Сіті. — До багатьох урочистостей, які відбуваються тепер по містах та місцевостях стейту Ню Джерзі з нагоди 300-річчя цього стейту, долучиться в найближчу неділю, 22-го листопада, й окрема врочистість Української Громади в Джерзі Сіті, одної з найстарших українських громад у цій країні та на американському континенті. Факт, що саме в Джерзі Сіті 71 рік тому почала появлятися „Свобода" та що тут зродилася ідея створення Українського Народного Союзу і що найстарша і найбільша тепер у вільному світі українська установа заінкорпорована в цьому стейті та має тут свій головний осідок, підкреслює українську участь у розвитку та рості цього стейту. Впреп. о. Антін Борса, парох місцевої української католицької церкви св. Петра і Павла та декан Ню Джерзі, є почесним головою цього святкування 300-річчя стейту Ню Джерзі місцевою Українською Громадою, що його влаштовує окремий Комітет з головою місцевого Відділу УККА п. Володимиром Біликом і головою Народного Дому п. Іваном Берецьким на чолі. Програму свята виконають переважно учні місцевих цілоденної української парафіяльної школи та суботішньої школи українознавства. Майстром церемоній буде головний предсідник УНСоюзу п. Йосип Лисогір. В імпрезі заповіли свою участь репрезентанти стейтової і місцевої влади з посадником міста п. Томасом Віленом на чолі. Імпреза відбудеться у великій залі Українського Народного Дому і почнеться о год. 4-ій по полудні.

В УВАН в Ню Йорку відбулися конференція, концерт і відкриття двох виставок

Ню Йорк (Л.Д.). — Увечері в неділю 15-го листопада 1964 року будинок УВАН у ЗДА був переповнений. Численних гостей притягли конференція та концерт, а також відкриття двох мистецьких виставок. Урочистість почалась з доповіді професора Олександра Архимовича, голови УВАН у ЗДА, про працю Академії в минулому академічному році. Впродовж року відбулось 44 наукові конференції у Ню Йорку і 14 конференцій у групах Академії в Денвері, Дітройті і Вашингтоні. Найбільш активними були літературознавча секція Академії та Інститут Шевченкознавства, які численними доповідями вшанували 150-ту річницю народження Шевченка. З видань Академії проф. Архимович відзначив черговий випуск англомовних „Аналів" Академії, що містить статті на історичні теми та індекс матеріялів, поміщених в досі виданих ридцяти випусках цього журналу. Члени УВАН у ЗДА працюють як професори й дослідники в американських університетах і наукових установах. Протягом минулого року ряд членів брав участь у міжнародних наукових з'їздах. Далі голова Мистецької Кураторії Академії, проф. Дамян Горняткевич, виступив з словом про мистця Мирослава Радиша, 75 праць якого виставлено у великій залі Академії. Він також говорив про мистця Лева Геца, що його праці виставлено у залі другого поверху будинку Академії. З великим успіхом пройшов концерт двох поколінь, що його організував проф. Вадим Кіпа. На концерті виступили відомі українські артисти: бувший соліст Львівської Опери, Іван Гош, співачка Ізабелла Фоменко - Курдидик, піяністи Вадим Кіпа та Зоя Маркович, скрипаль Микола Чумаченко. Також виступали молоді українські артисти: Теодор Когілій (рояль), Лариса Лавріненко (художнє читання) і Галина Сарач (віольончеля), останній акомпаніювала її матір — О. Буніна - Сарач.

Камбоджа приготовляє зірвання взаємин з Америкою

Пномпенг. — Голова малої південно-азійської держави Камбоджі князь Нородом Шіганук скликав спеціяльну сесію камбодського „парляменту" для переведення ухвали про зірвання дипломатичних взаємин з З'єдиненими Державами і виселення решти персоналу американської амбасади. Зрештою, відколи Шіганук відмовився прийняти вірчу грамоту від новопризначеного амбас. Рандольфа Кіддера, ввесь склад амбасади скорчився до 33-ох членів під проводом шарж д'аффер. Родини службовиків виїхали на 1 листопада до сусіднього Сіяму. Кореспондентів „Ню Йорк Таймсу" і „Нюзвіку" „просили" виїхати геть, закинувши їм тенденційне і для Камбоджі образливе звітування про тамошні події. Нородом Шіганук обурений на ЗДА, яким закидає, що вони, підтримуючи активно Південний В'єтнам, насправді винуваті за всі порушення кордону, що його зробили південні в'єтнамці у ході переслідування комуністичних партизанів. ЗДА й Південний В'єтнам закидають Камбоджі, що вона дає притулок на своїй території комуністичним партизанам, які відтіль роблять збройні випади проти Південного В'єтнаму і туди хороняться перед погонею. Шіганук зрікся американської допомоги на 28 мільйонів дол. річно й економічно та політично оперся на Комуністичний Китай, який перетворив Камбоджу у свого сателіта. Тепер Шіганук погрожує, що „сам буде робити собі справедливість" за кожне порушення кордону Камбоджі південними в'єтнамцями. Цей кордон проходить почерез джунглю і ЗДА й Південний В'єтнам даремне домагаються, щоб з допомогою Об'єднаних Націй визначити кращий кордон.

Вселенський Собор закінчить у цьому тижні свою третю сесію

Рим. — Вселенський Собор нараджується у цьому останньому тижні своєї третьої сесії над трьома важливими справами. Першою із них є зміна подружного канонічного права. За проєктованими змінами має прийти лібералізація постанов щодо мішаних подружжів, обов'язку виховувати дітей із мішаних подружь в католицькій вірі та щодо вінчання мішаних подружь. У цій справі, як і у всіх інших, ведеться суперечка між ліберальною більшістю Собору та консервативною меншістю. Друга справа — це відношення до не-християнських Церков, до буддизму, могаммеданізму, юдаїзму й ін. У тому декреті має вміщатись також головна декларація в справі звільнення жидів від вини за мученицьку смерть Христа. Христос, говорить проєкт тієї ухвали, згинув мученицькою смертю з Господньої волі, щоб відкупити гріхи цілого людства, ото ж не можна скидати за це вину ані на тогочасних жидів, ані їх потомків. Стверджується теж безпосередній зв'язок християнізму з юдаїзмом через старий Завіт. Третя важлива справа, це відношення до віровизнання людей в найширшому аспекті, себто признання права людини вірити згідно з своєю совістю, при чому вводиться новину, що Католицька Церква шанує віру у вищу силу Бога за іншими науками.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АВТОР ВИЯВЛЯЄ СВОЮ РОЛЮ У ЗВІЛЬНЕННІ МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА СЛІПОГО

У поважному американському журналі „Сатардей Рев'ю" з 7 листопада ц. р. появилася обширна стаття п. н. „Записки про відвідини в Хрущова 1963 року". Автор — редактор того журналу, Норман Казенс, поважна фігура в американському публіцистично-політичному й науковому світі, виявляє свою подорож до Совєтського Союзу та сімгодинну розмову з Хрущовим 12 квітня 1963 року.

Але насправді автор пише про свою першу подорож до СССР, в грудні 1962 року.

Редакція журналу зазначує, що тодішню подорож Казенс перевів, як „приватний емісар", а не журналіст, і що виявляється її тепер у зв'язку з відходом Хрущова від влади. Сам автор, промовчуючи теж, з чийого доручення він їздив до Хрущова, стверджує тільки, що „зокрема ціллю цієї місії було осягнути звільнення єпископа Сліпого, голову Української Церкви східнього обряду. Єпископ Сліпий був в'язнений від 17-ох років".

Цю справу автор заторкнув в розмові з Хрущовим 7 грудня 1962 року. „Я мав уповноваження заявити, що Папа Іван мав надію, що Єпископ зможе перевести свої недовгі роки життя — він тепер має понад 70 років — в якійсь віддаленій семінарії". Тоді-то, в грудні 1962 року, Хрущов відповів, що він бажав би собі покращання відносин з Ватиканом, але боїться, що звільнення митрополита Сліпого спонукає газети писати під великими заголовками „про тортури у червоних". Американський розмовець запевнив Хрущова, що Ватикан не використає звільнення Митрополита для пропагандивних цілей. Хрущов впродовж 20-ох хвилин нарікав на Митрополита Сліпого і його попередника, Митрополита Шептицького. Цікаво, що Норман Казенс, який їздив у такій делікатній місії, вживає у своєму нарисі термінології „Українська Церква православного обряду". Нікіта Хрущов впевняв, що Митрополита Сліпого ув'язнено „з добрих і оправданих причин". „Моїм завданням — пише Казенс — не було суперечитись щодо цього, — він заявив Хрущову. Але від часу арештування минуло 17 років. Продовжування такої кари напевне не принесе бажаної цілі". Можливо, що маєте рацію, він (Хрущов) заявив, додавши, що він вглянеться в справу і дасть мені знати". В кілька тижнів після свого повороту з Совєтського Союзу Казенс дістав телефон з совєтської амбасади у Вашингтоні. Амбасадор Добринін просив його приїхати

(Закінчення на стор. 3-ій)

Голова АБН Ярослав Стецько на авдієнції в кардинала Оттавіяні в Римі

Рим. — Голова Центрального Комітету Антибольшевицького Бльоку Народів, п. Ярослав Стецько, був прийнятий тут Кардиналом Оттавіяні, членом Курії у Ватикані, одним із найвизначніших представників консервативного напрямку на сучасному Соборі. Відбулася розмова про становище християнської релігії поза залізною заслоною, в тому числі на Україні. Голова ЦК АБН передав Кардиналові меморіял англійською мовою „Вселенський Собор і визвольні рухи уярмлених Москвою народів." Цей же меморіял передано для італійської та чужинецької преси в Римі. Амбасадор Національного Китаю д-р Ю Тсуне-чі влаштував для Голови АБН Ярослава Стецька прийняття в римському клюбі „Чірколо делла Каччія", в якому взяв участь керівник департаменту Міністерства Закордонних Справ Італії д-р А. Маніно, члени китайської амбасади в Римі, колишній міністер Болгарії д-р Х. Статев та інші.

НА ВЕРХІВЦІ СССР ПЕРЕВЕДЕНО НОВУ „БЕЗКРОВНУ ЧИСТКУ"

Москва. — На верхівці Компартії СССР переведено — з висловом західних кореспондентів в Москві — „безкровну чистку", яка цим і відрізняється від сталінських часів, що тоді кожна „чистка" рівнялася кривавій розправі з внутрішньо - партійними „ворогами народу". Цим разом Центральний Комітет, який нараджувався ввесь минулий понеділок 16-го листопада ц. р. (у Москві був тоді вже вівторок 17-го) перевів зміни в партійній Президії, Секретаріяті і у властному складі. Большевицький Центральний Комітет складається з 175 повноправних членів і 155 кандидатів. Переведені найважливіші зміни такі: з Центрального Комітету „виключено" зятя Хрущова, Алексея Аджубея, подавши за причину зроблені ним „помилки в роботі". Це вперше оприлюднено в Совєтах виразно відкрито, що Аджубей впав жертвою викинення поза борт політичного життя в Совєтах свого тестя, Нікіти Хрущова: Аджубей завдячував Хрущову свою кар'єру і завдячує йому теж свій упадок. Де тепер перебуває Аджубей й яку працю приділено йому — про це нема ніде ні згадки, так само, як далі не відомо, що сталося з Хрущовим. З Президії скреслено Фрола Козлова, колишнього другого, зараз після Хрущова, найвпливовішого большевицького проводиря, який проте зійшов зі сцени, діставши в минулому році мізковий удар, внаслідок якого був спаралізований. На його місце обрано Александра Шелепіна. Шелепін має тепер 46 років і зробив в короткому часі головокружну кар'єру. Ще 6 років тому він був головою Комсомолу, після того став шефом совєтської поліції, три роки тому став членом партійного Секретаріяту, два роки тому — віце - прем'єром і головою новоствореної державно - партійної контрольної установи. На тому пості тісно співпрацював з Леонідом Брежнєвим і тепер здогадуються, що це саме він разом із Брежнєвим заініціював і вирежисерували упадок Хрущова. Західні обсерватори в Москві від довшого часу звернули увагу на Шелепіна, як вірогідного майбутнього совєтського диктатора. Дальшою поважною зміною є уведення до Президії ЦК 56-літнього Петра Шелеста. Від липня минулого року Петро Шелест був першим секретарем компартії УССР і в грудні мин. року став членом-кандидатом Президії. За фахом він інженер. З партійного Секретаріяту викинули Василія Полякова, який мав надзір над сільсько - господарським відділом Центрального Комітету. Тепер скасовано той окремий Відділ, створений у 1962 році. 51-літній Поляков був журналістом — чи йому приділено якийсь спеціяльний партійний пост — не сказано. Тепер привернено знову спільний надзір над промислом і сільським господарством. В партійній Президії звільнились були три місця: Хрущова, Козлова і померлого в травні ц. р. Отто Кузінена. Два місця зайняли Шелепін і Шелест — третє ще не обсаджене. 46-річний Пйотр Демічев, кол. партійний секретар в Москві, став членом-кандидатом. Всі наради Центрального Комітету завжди є строго засекречені, тому теж не відомо, про що там, крім персональних змін, нараджувались. Відомо тільки, що про реорганізацію цілої внутрішньо - партійної системи виголосив велику доповідь Микола Подгорний. Останнє засідання Центрального Комітету відбулося 14 жовтня і тоді-то рішено там викинути Хрущова.

Комуністичні китайці твердять, що збили безпілотовий літак ЗДА

Гонг Конг. — Комуно-китайське радіо повідомило, що 15 листопада ц. р. збито над центрально - південною територією Китаю „безпілотовий розвідчий військовий високолетний літак американського імперіялізму". В окремому повідомленні передано подяку і похвалу команданта комуно-китайської крайової оборони маршала Лін Піяо, який прославляє безпосередніх спричинників катастрофи того нібито американського літака. Американські чинники признають, що вільні китайці з Формози переводять раз-у-раз лети над китайським суходолом і що завдяки тим летам вдалося, між іншим, ствердити приготування китайських комуністів до їх першого атомового вибуху. Однак американські фахівці будуть цім-то збентежені заввагою, що збито „високолетний безпілотовий літак", бо покищо такі машини - автомати на далеку віддаль і велику висоту були, крім штучних сателітів, не відомі. Впродовж останнього року комуністичним китайцям буцім-то вдалося збити 10 розвідчих літаків вільних китайців. Комуністи всі ті літаки і лети записують на рахунок американців.

Брежнєвський ЦК КПСС посилює русифікацію

Не зважаючи на опір збоку поневолених народів, нове партійне „колективне керівництво", очолене Л. Брежнєвим, вдається до посилення русифікації на неросійській території СССР. Найновішим прикладом є така вістка в „Правді" з 13 листопада ц. р., яку подаємо в точному перекладі: „Вийшло з друку перше число літературно-художнього і громадсько-політичного журналу „Полярная Звезда" російською мовою. Відтепер журнал Союзу письменників Якутії буде виходити двома мовами — по шість книг річно якутською і російською". Зазначимо, що ще 2 місяці тому цей журнал виходив тільки якутською мовою. Якутська „Полярна Зірка" це журнал типу „Вітчизни", що виходить у Києві українською мовою.

У СВІТІ

● **У Парижі** виступав в минулому тижні гостинно — за французькими афішами — „Балет козаків з України" Павла Вірського. Виступи того українського танцювального ансамблю втішалися величезним успіхом. Паризький кореспондент „Ню Йорк Таймсу" помістив у тому щоденнику з 12 листопада ц. р. ентузіястичну замітку, прославляючи однаково динаміку хуртових танків, як віртуозність солістів.

● **В Італії** переведено закон про підвищення платень державних службовиків і робітників в удержавлених підприємствах, зокрема залізничників. Сталося це у порозумінні з робітничими спілками. Водночас влада поборює дикий залізничний страйк, керований комуністичною спілкою.

● **Комуночеський так званий парлямент** „обрав" на дальших 5 років „президента" Антоніна Новотного, затвердивши його водночас далі на пості першого секретаря комуністичної партії. З настанням у Москві „колективного" проводу, де поділено становища „президента", прем'єра і першого партійного секретаря, сподівалися того самого в ЧСР. Тепер уважають, що одноособова диктатура Новотного не вдержиться.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

На порозі нового Конґресу

Коли говорять про вислід виборів 3-го листопада цього року, думають звичайно про перемогу Л. Б. Джансона над Б. М. Ґолдвотером. Однак щодо своїх практичних наслідків не менш важливим є вислід виборів до Конґресу, стейтових леґіслятур і на становища стейтових губернаторів. І саме під кутом отих всіх виборів виявляється в усій ширині катастрофа, якої зазнала Республіканська партія.

Хоч у численних випадках виборці доказали, що вони вміють розділювати свої голоси не за принципом партії, а з огляду на особу кандидата, назагал демократичні кандидати до Палати Репрезентантів, Сенату, до стейтових леґіслятур і на губернаторські становища завдячують свою вигру Л. Б. Джансонові: більшість американських виборців голосують автоматично за ввесь партійний список, потягаючи в кабіні голосування за ручку вздовж цілої партійної лінії, здебільша навіть не дуже цікавлячись прізвищами на інші становища, як тільки на становище — президента. За клясичний випадок такої одиничної вигри демократичних кандидатів завдяки генеральній вигрі Демократичної партії і її президентського кандидата вважається вигру Роберта Кеннеді на сенатора в стейті Ню Йорку коштом республіканського сенатора Кеннета Кітінґа, вигру 75-літнього демократа Стівена Янґа на сенатора в Огайо проти республіканця Роберта Тефта молодшого і вигру демократичного кандидата на губернатора в стейті Іллиной Отто Кернера проти республіканця Чарлза Персі. На тлі цього явища „демократичної лявини" дійсно винятковими були такі випадки, як перемога республіканського губернатора Джорджа Ромні в Мішиґені, де, зрештою, президент Джансон дістав кругло 1 000 000 голосів більше як Ґолдвотер — або перемога республіканця Джорджа Морфі проти демократа П'єра Салінджера на сенатора в Каліфорнії.

Ця „лявінна перемога" Джансона збільшила стан демократів у новому, 89-му Конґресі з попереднього відношення сил у Палаті Репрезентантів 257 : 178 на 295 : 140. Отож демократи збільшили свій стан посідання в Палаті Репрезентанів на 36 конґресменів. У Сенаті, де було 34 демократи проти 16 республіканців, новий склад буде майже той самий, але теж кращий для демократів — 68:32, замість давнього відношення 66:34. Тільки щодо губернаторів, то республіканці матимуть їх 17, замість давніх 16, поруч із 33-ма демократами. Перевага демократів в Конґресі у Вашинґтоні ще більш наявна в багатьох стейтових леґіслятурах. Демократи просто позбавили республіканців контролі над обома палатами в шістьох стейтах — включно із великим Нюйоркським стейтом. До нової леґіслятури в Олбані взагалі не обрано давніших республіканських голів обох палат.

У цьому світлі актуальним стає питання конкретної законодатної діяльности нового, 89-го Конґресу та стейтових леґіслятур. В американській пресі багато говориться на цю тему: як Демократична партія використає цю вийняткову для неї коньюнктуру? Як вона, властиво, сконкретизує свою проґраму, яку покищо президент Джан Ф. Кеннеді схарактеризував був гаслом „Нових обріїв", а президент Л. Б. Джансон гаслом „Великої суспільности"? На денному порядку стоїть уже не аналіза останніх виборів, а конкретні законопроєкти, що їх можуть переголосувати своєю більшістю демократи у Вашинґтоні і в більшості стейтів. Такий стан в Конґресі і стейтових леґіслятурах разом із „лявінною перемогою" у виборах відкриває для президента Джансона та його проґрами нові великі можливості.

На Сході без змін

Не минуло й місяця, відколи до влади у Москві прийшли нові керівники — Брежнєв, Косиґін, підтримані Сусловим і Полянським, як уже в „Правді" зарясніло „великим русским народом", поруч із часто вживаним „совєтським народом". Щоб зорієнтувати всіх партійців у підході „нового керівництва" до національного питання, редакція „Правди" з 4-го листопада надрукувала великим шрифтом у рамці уривок з Програми КПСС: „Розгорнене комуністичне будівництво означає новий етап у розвитку національних відносин в СССР, який характеризується дальшим зближенням націй і досягненням їх повної єдности". У тому ж числі „Правди" — органу ЦК КПСС, опублікована і велика стаття „Дорогою дружби" таджицького поета Мірзо Турсун-Заде, який ще й за Сталіна писав оди „великому російському народові". З нагоди 40-річчя приєднання ґірської азійської республіки Таджикістану до складу СССР, читай — Росії, той старий „байкар" з дуже розвиненим політичним нюхом знову взявся прославляти Росію.

„Багато народів колишньої царської Росії прийшли до жовтневої революції пригніченими, пониженими ... Під благотворним впливом російської культури і у нас будувалась нова культура — національна формою, соціялістична змістом" ... Тепер, пише Турсун - Заде, „Таджицька республіка одержує всесторонню допомогу від народів СССР, передусім від російського народу". І далі, згадуючи про так званий „пролетарський інтернаціоналізм", Турсун - Заде немов уточнює, що під цим треба безпосередньо розуміти: „Наш світ породжений нашою дружбою, нашою спільною боротьбою і працею, нашим чудесним і братерським союзом з Росією" — вже навіть без епетету „совєтською" ... Стаття закінчується словами: „І нам хочеться оспівувати дружбу народів мовою віршів. Дружбу народів і великий російський народ". Відступник від рідного таджицького народу справді кінчає у „Правді" віршами: „Русский брат и товарищ испытанный наш, мы с тобой составляем один экипаж" ...

Промовляючи в 1923-му році на 12-му з'їзді Російської Комуністичної Партії большевиків, Й. Сталін сказав: „У нас тепер у зв'язку з НЕПом росте не днями, а годинами великоросійський шовінізм, цей найбільше заскорузлий націоналізм, який намагається знищити все не-російське, зібрати всі нитки управління навколо російського центру і придавити неросійське" ... Сталін попереджав, що це викличе недовір'я „збоку колишніх поневолених народів". Коли ж Москва зміцніла та ще й виграла війну проти Гітлера, той же Сталін проголосив у Кремлі тост за здоров'я „великого російського народу" — бо, мовляв, саме він врятував імперію від загибелі. З того часу „великий" то з'являється, то зникає із сторінок совєтської преси. Останніми роками за Хрущова цього вислову в СССР оминали, хоча Хрущов вів жорстоку русифікаторську політику. Тепер, логічно, цей ґеноцидний московський курс посилиться ще більше, і першими вісниками загострення протинаціонального курсу є стаття Турсун - Заде і цитований вище уривок з Програми КПСС у „Правді". Західній світ мовчанкою в цьому питанні, посиленням торгівлі й політикою коекзистенції сприяє Москві в проведенні її диявольських плянів. Але поневолені народи перенесли вже багато більше, ніж цей новий пак комуністів, отже немає сумніву, що перетривають і нове лихоліття і нових тиранів.

ADDRESS

OF MR. EUGENE LYONS,

Senior Editor, *Reader's Digest*, at the Meeting of the Plenary Assembly of Captive European Nations on Nov. 10, 1964, in New York City

It has always seemed to me that the issue of the captive nations is the acid test of the courage, the political sanity and, above all, the moral health of our West. Is the tide running our way? I doubt it.

Before an audience like this, under the auspices of the assembly of Captive European Nations, it would be presumptuous of me to pretend to any special knowledge and insights.

You know more than I do about the problems we are here to discuss. You know better than I do that there has been a tragic deterioration of American and Western policies in relation to the countries you speak for and to the imperialist power that holds them in captivity.

This, too, you know better than I do: that despite surface changes and inner tensions, the satellite nations in Eastern and Central Europe are still captive. As long as they remain Communist, they must remain captive—because their regimes, in the final analysis, depend on Soviet military might for survival.

The only real insurance the Ulbrichts and Kadars and Gomulkas have against the deep discontents and smoldering angers of their subjects is in the Kremlin's tanks and bombs. Consequently, like it or not, they remain trapped, dependent—satellites.

Whatever the Red puppets do, the objective is to nail down more tightly the dictatorships imposed on their countries from without. Their so-called liberalization comes down to tactical maneuvering by totalitarian states to fortify their absolute power. It is limited by two irreducible conditions: (1) that not an iota of political power be surrendered to the citizenry; and (2) that no change of concessions to the citizenry can ever be carred beyond the point considered tolerably by the Kremlin.

There is ground for suspicion that many, if not all, the changes—those marginal relaxations of terror that produce optimistic headlines in our press—are made with the consent, perhaps even at the instigation, of the Soviet bosses. If only because it stimulates Western trade and long-term credits for the satellites, at a time when Soviet industry and agriculture are in critical trouble. It may serve Kremlin purposes at this stage.

But the advantages for Moscow are not merely economic. To the extent that the United States and other democratic Powers are allowed to make friends and make deals with the Communist rulers, there is less likelihood that they will worry about the fate of the ruled.

That, in fact, is what is happening in practice—the more amicable our relations with Red dictatorships, the more we tend to ignore those to whom they dictate. This, my friends, is the meaning of those "bridges" Washington is so busy building: bridges to the Communist masters, over the heads of their subjects. The frantic labor of the State Department and the White House to befriend Communist governments, whether in Russia itself or its colonial realms, bypass the people and bypass our solemn commitments to self-determination and freedom.

At this very time, the two great power centers of world communism, Red China and Red Russia, are attempting to adjust their bitter quarrel. The struggle between them is real enough, as a contest for primacy in the leadership of world revolution, and we cannot know whether a truce or settlement will be worked out.

But the fact alone that negotiations are in progress and "unity" slogans are being heard both in Moscow and Peking, is significant. It should help remind the West that the Sino-Soviet dispute, even at its peak moments, has almost always ended where their common hostility to our world begins. Western statesmen and journalists have been under a kind of psychological compulsion to exaggerate that dispute. Why? Because it seemed to offer an easy answer, a rationale for the illusion that the Cold War is over, blotted out by the war within the Communist camp.

One hopes, but without much confidence, that some of our leaders will now recognize how flimsy, how self-deluding, has been the foundation of their hope-for accommodation with the Soviet segment of the Communist world.

Accommodation: That's the operational word now. The rhetoric of our diplomacy avoids—and angrily denies—a less pleasant word, because it reeks with memories of Munich and Yalta. Most of our policy-makers, to be fair, have convinced themselves that detente, relaxed tensions, areas of overlapping interests, etc., have nothing in common with appeasement.

They're wrong. The test of appeasement, its practical essence, is in a payoff: the sacrifice of some interests or freedoms — preferably someone else's, not your own—for value received. There are always expendables. In Munich, the expendables were the Czechoslovaks; in Yalta, they were Poland, Romania, Bulgaria, and other Central and East European nations.

The evidence that we are engaged in a fundamental strategy of appeasement, I believe, is again in the fact of a payoff. The expendables now are the peoples of the captive nations. Ever since their enslavement, the goal of Soviet foreign policy has been to legitimize that seizure: to wrest from the West a full acceptance of the Communist status quo in Eastern and Central Europe. Today they are achieving that goal—not only without balancing concessions, but with an extra bonus in the form of trade and economic aid.

Again we make manifest not only our willingness but our eagerness to pay for a dubious detente in the coin of other peoples' liberty and national independence. And we have been making heavy advance payments on the shabby deal.

We have paid by sterilizing American propaganda beamed into the Communist captive world. Our broadcasts, official and non-official, which were always soft have now become mushy. They are carefully edited to avoid "annoying" or "provoking" or hurting the feelings of the sensitive butchers in the Kremlin and other Red slaughterhouses. We never, God forbid, mention the word Liberation—though Soviet propaganda always promises to liberate us—or hint that totalitarian communism has less right to exist and flourish in our "world of diversity" than our system of freedom. The fact that most Communist "jamming" has stopped is really an insult; they no longer object to our toothless message.

We have paid another instalment by consenting to the removal of the Hungarian Question from the United Nations agenda and by desisting from discussion of any other aspect of Communist colonialism when the older, non-Communist, varieties are being debated.

One phase of the payoff for appeasement is all too familiar to those of you who represent captive peoples. I refer to the utterly shameless sabotage by the Executive Branch of our government, of the Captive Nations Week idea.

The Congressional Resolution establishing this institution was clear and specific. It left no margin for doubt that the reference was to nations held in Communist captivity. It ordained an annual mobilization of opinion and sentiment specifically to reaffirm American solidarity with the hopes of the Central and East European peoples.

The first proclamation of that Week, by President Eisenhower, in 1960, conformed to this purpose. Though it was no more than an expression of sympathy and a call to prayer, it infuriated Khrushchev and his cohorts. Why? Surely it was not because those atheists were afraid of our prayers. It was because the weakest spot in the Soviet anatomy is its relations with the humanity under the Communist yoke. Any word or act that challenges the legitimacy or questions the permanence of Red rule, touches the Kremlin hierarchy on its most exposed nerve.

But since then the original purpose of the Captive Nations Week has been eroded, forgotten and betrayed. In January 1963, the Soviet magazine New Times, gloating over the suppression of the Hungarian issue in the U.N., went on to say: "Is it not high time to discontinue the 'Captive Nations Week' in the United States?"

And the White House, sad to say, took the hint, almost as if it were an order. The Presidential Proclamation that year, and the one that followed this year, were vague and generalized and careful not to point to, let alone identify, the nations in chains and their prison-wardens. It asked for "renewed devotion to the just aspirations of all people for national independence and human liberty"—a meaningless formula that makes a joke out of the Congress's intentions.

No matter how you disguise it by semantics, this sort of thing is still appeasement. I submit that the peoples and the freedoms of Communist-held Europe are being used as expendable chips in a game which we cannot win—a game which millions of Americans, if they understood its implica-

(Continued on Page 3)

Василь Ленцик

ЗА ОСНОВНІ ПРАВА ЛЮДИНИ

У 1945 році Совєтський Союз в тому числі й Українська ССР, як члени - засновники, підписали хартію Об'єднаних Націй. Одною з головних засад цієї хартії є пошанування прав кожної нації, прав кожної людини. При ОН створено спеціяльну Комісію людських прав. А що є основою прав людини як не право на життя, свобода совісти і визнавання такої релігії, яку людина уважає для себе найбільш відповідною.

Одначе всі ці людські права, що їх мають забезпечувати Об'єднані Нації, большевики того самого року, коли підписали хартію ОН, потоптали на підкореній ними Україні. У квітні 1945-го року вони виарештували на терені Галичини всю Українську Католицьку Єрархію, багато священиків, монахів і монахинь та позамикали всі релігійні інституції. Стероризувавши в такий спосіб населення, вони, бодай назовні, зліквідували нашу Церкву, поповнюючи тим злочин, нечуваний в культурному світі, злочин насильства над людською совістю.

Під загрозою вивозу на Сибір коло 200 священиків прийняли „одноголосно" так званий акт „возз'єднання" із московською православною Церквою. Відома річ, що в тій Церкві собор має відбуватися під проводом єпископів, щоб він мав канонічне значення. Але що значать для большевиків закони, правопорядок, воля і свобода совісти? МВД дало наказ — і нашу Церкву зліквідовано. Всі наші Єрархи віддали своє життя за віру, вмерли на засланні як мученики. Єдиний, який чудом Божим зберігся при житті і таким же чудесним способом, завдяки Папі Іванові XXIII, був визволений з каторги — це Митрополит - Ісповідник Кир Йосиф Сліпий.

Але як Бог кермує всесвітом, життям народів та одиниць, того навіть такі „генії людства" як Сталін і його помічник Хрущов не могли збагнути. Обидва ці злочинці, які стільки крови наточили з українського народу, не сподівались, що їх стріне така доля, Сталіна вже по смерті, а Хрущова таки за життя. Ті мучителі нашої Церкви і нашого народу ганебно закінчили свою кар'єру, обпльовані навіть тими, що їх славословили. Їх місце в історії таке, на яке вони собі заслужили — місце жорстоких тиранів, душогубів і насильників над усім, що зветься людське, християнське, культурне і шляхетне.

Та нас нині не цікавить історична позиція чи доля живучого злочинця. Ми свідомі того, що ті кривди, яких вони обидва завдали нашій Церкві, донині не направлені. Донині наша Церква на Рідних Землях не має права громадянства. Донині ця Церква так само, як і за попередніх володарів Кремлю, не має змоги служити потребам мільйонів душ українських католиків. І тому наше задання — домагатися привернення всієї організаційної структури нашої Української Греко - Католицької Церкви в Україні, як вона її мала до 1945 року. Наше завдання домагатися, щоб большевики припинили засуди, перестали переслідувати і замикати церкви, як про це доходять вістки майже кожного тижня. Недавно тільки читали ми звідомлення про засуд наших монахинь і священиків за те тільки, що, виконуючи свої обов'язки як громадяни, вони ще посвячували свій час на несення духовної потіхи своїм братам і сестрам. Їх засуджено на десятки років тюрми. Все це діється на очах цілого т. зв. культурного світу, який, говорячи про людські права для всіх народів Африки, Азії і кольорового населення ЗДА, чомусь не бачить насильства над людськими правами в Україні та інших країнах таки в Европі.

Наш голос повинен почути цілий світ — Об'єднані Нації, уряди всіх вільних держав у світі, всі церковні достойники вільного світу, як католицькі, так і не католицькі.

Боротьба з вірою в єдиного Бога - Творця йде безупинно в большевії, з такою самою натугою, як і в попередніх роках. Читаємо про переслідування наших Церков, жидів за їх релігію, і магометан за їх прив'язання до своєї віри. Отже, чи не час уже всім об'єднатися і спільно, могутнім голосом запротестувати проти того насильства над людською совістю?

Наші Єрархи неоднократно підносили голос протесту проти переслідування нашої Церкви. Один з останніх таких голосних протестів нашої Єрархії був з нагоди першої Сесії Вселенського Собору. В цьому протесті домагалися наші Владики звільнити Первоєрарха Митрополита - Ісповідника Кир Йосифа та уможливити йому прибути на Вселенський Собор. Першим завданням нині є спільною нашою акцією і просьбою до культурного світу уможливити нашому Первоєрархові повернутися до своєї пастви, до свого духового стада.

Всі українці у вільному світі повинні включитися в цю акцію, бо це — свята справа, яка повинна нас всіх об'єднати в могутньому протесті проти переслідування наших братів і сестер, які хочуть вільно заспокоювати потреби своєї душі.

Цими днями ми читали про виступ нашого Владики із Франції, Преосв. Кир Володимира Маланчука, ЧНІ, який звернув увагу Отцям Вселенського Собору на переслідування Церкви в Україні і просив їх — в імені українських владик, що є представниками переслідуваної Церкви в Україні — поробити заходи перед Об'єднаними Націями та інтервеніювати проти переслідування Церкви в країнах воюючого атеїзму.

Наше завдання — підтримати ці заходи наших Владик, щоб вони не залишились на папері, як побажання, але щоб увесь культурний світ прийшов нам з допомогою у приверненні релігійної свободи для нашого народу. Допоможімо нашому Митрополитові - Ісповідникові Кир Йосифові вернутися на його Митрополичий престол, як свобідному єрархові свого стада.

Нині це видається як неможливість, але що в людей є неможливим, те у Бога можливе. Тому й попри людські заходи треба долучити до наших зусиль гарячі молитви за звільнення нашої Церкви і нашого Народу з пут безбожного атеїзму. Людські заходи, скріплені сильною вірою у поміч Божу, мають куди більшу силу, як це часом декому здається. Але обидва середники — і людські і ці, вищого порядку — треба використати у досконалій формі.

Об'єднані довкола нашої Єрархії, скріплені вірою в нашу святу справу, злучені духом із нашою страдальною Церквою в Україні, почнімо нашу акцію і ведімо її аж до успішного завершення — осягнення свободи нашій Церкві і нашому Народові. Справа ця не легка, але така висока і свята, що їй варто присвятити всю нашу енерґію та увагу.

І. Васильківський

У НЕВПИННІЙ БОРНІ

(УРИВКИ ЗІ СПОГАДІВ)

(2)

Протягом кількох днів сталася метаморфоза: громадяни, які ще вчора були аморфною масою, маніфестували під українськими прапорами, свідомі своїх бажань та домагань права для свого народу. Зворушливі сцени відбувались під час того здвигу.

Другим таким проявом патріотизму нашого народу була збірка на Національний Фонд в 1917 році, коли представники всіх верств населення приносили золоті речі та гроші, як о дари. Були це такі зворушливі прояви жертовности, яких ніколи більше не приходилось мені бачити.

Вийшли ми на маніфестацію 16 березня 1917 року під прапорами і з гаслами повної культурної й національної автономії, громадської та політичної свободи в рамках демократичної республіки.

Тому з надією в будуччину Батьківщини згадую все пережите зле й добре.

Безпосередніми причинами революції в Петроґраді були демонстрації жінок у зв'язку з харчовою кризою. Ця криза давала себе взнаки і на Україні, а після революції вона ще більше поглибилась. Пригадую факт, як юрба злінчувала крамарку за переховування харчових товарів. Два поліцаї провадили її до поліційної дільниці, але юрба міської потолочі відбила крамарку і злінчувала на місці протягом кількох хвилин. Кожний з юрби намагався вдарити її хоч раз. Бачив я все це з вікна свого дому.

Російська лютнева революція 1917 року була майже безкровна, оскільки порівнювати її з іншими революціями, а особливо з большевицьким жовтневим переворотом та із його кривавими наслідками протягом десятиліть і дальшою диктатурою аж до смерти Сталіна.

Початки новітньої української державности

Дальші революційні події у Києві розвивалнсь швидким темпом. Українці ніби прокинулись і почали організуватись, творити власне життя, дивуючи росіян, які не розуміли, що це є дійсно нарід, та ще й до того здібний до самостійних чинів.

Вже в березні постала у Києві Українська Центральна Рада з представників політичних партій, економічних, освітніх і станових організацій, як революційний український парлямент. В квітні на Всеукраїнському Національному Конґресі УЦРада була поповнена представниками всієї України, і на чолі її став знову професор Михайло Грушевський.

Старання УЦР знайти спільну мову з Тимчасовим російським урядом і представниками російської революційної демократії не давали результатів із-за ворожого відношення росіян усіх напрямків до наших постулятів. Тим часом скромним жаданням українців була національно-територіяльна автономія для України в рамках демократичної Росії. Була це програма - мінімум нашого першого парляменту, але цих жадань і самої УЦР не визнавав ані Тимчасовий російський уряд, ані політичні російські партії, загрожуючи розігнати цю українську установу військовою силою.

Тільки після нового поповнення УЦР делеґатами селянського та військового всеукраїнських з'їздів, утворення виконавчого органу УЦР, Ґенерального Секретаріяту, як найвищого органу управи на Україні та проголошення 1-го універсалу, в якому говорилось, що „однині самі будемо творити наше життя". Тимчасовий російський уряд визнав Центральну Раду з її Ґенеральним Секретаріятом. Внаслідок цього компромісу видано 2-ий універсал. Після цього УЦР була доповнена представниками національних меншостей — росіянами, поляками й жидами. Російський уряд і російські політичні партії, одначе, далі робили всякі труднощі цій, уже леґальній українській владі.

Російський уряд ставився вороже зокрема до домагань виділити українців-вояків в окремі українські військові частини. Щойно постанови могутнього Першого Українського Військового з'їзду в Києві у червні 1917 року привели до дозволу творити такі частини.

Перешкодою в праці нашого уряду було ще й те, що УЦР та її виконавчий орган, Ґенеральний Секретаріят, не отримували регулярно з державної скарбниці необхідних коштів. Тому УЦР проголосила збірку на Національний Фонд, на що громадянство, як я вже згадував, відкликнулось великою офірністю. Пожертви були значні, як на можливості наших людей у тяжких часах. Бували зворушливі сцени, коли люди знімали з рук шлюбні перстені, віддаючи їх на Національний Фонд. Я особисто був свідком таких сцен, коли стояв на варті в будинку УЦР, де відбувалась збірка.

Як довго УЦР не мала своїх військових частин її безпека була наражена на всякі ворожі виступи. Київська міліція, хоч мала начальником українського громадянина П. Богацького, не запевнювала цілком безпеки нашому парляментові. Знаю це з власного досвіду, бо працював у міліції від кінця березня до осени 1917 року. Чисельність її була невелика, а праці було багато у великому місті, розбурханому революційною стихією. Незнання всіх деталів поліційної служби дуже її утруднювало, але ми працювали в міліції тільки задля патріотизму.

Щоб забезпечити належну охорону УЦР, партія соціялістів-революціонерів, як найрухливіша партія нашого парляменту, утворила бойовий курінь, до якого вступив і я разом з кількома членами міліції. Курінь наш був невеличкий, так що ми рідко мали відпустки. Але ми були щасливі, що охороняємо найвищу нашу установу, де будується підвалини нового нашого національного життя.

Часто приходилось відбувати службу на ґалерії для публіки під час нарад пленуму Центральної Ради і прислуховуватись дебатам, що всіх нас дуже інтересували. Мав я також службу на ґалерії під час Конґресу Народів Росії, скликаного УЦРадою. З захопленням слухав цікаві промови делеґатів, що виступали з проєктами утворення федерації народів Росії. Промови були щирі, палкі, братерські, повні надій на вільне співжиття у демократичній республіці. Зокрема пригадується мені виступ грузинського делеґата Бартошвілі, який у палких словах, як уміють це південні народи, дякував Центральній Раді та її голові проф. М. Грушевському за ідею скликання цього конґресу. Самий факт скликання конґресу дуже підніс престиж України і висунув її на чоло національних меншин у справі організації нового ладу на теренах колишньої Росії.

ADDRESS

(Continued from page 2)

tions, would reject as both immoral and self-defeating.

Another thing: The logic of these policies may be leading us by small, almost imperceptible steps to a position where, from ceasing to be allies of the captive peoples, we are in danger of becoming their enemies. I know this sounds extreme, and who wants to be extremist nowadays? But the awful truth is that already there are those in the Foreign Offices of the free world, including our own State Department, who dread any uprising in the captive countries or in Russia proper almost as much as the Kremlin itself. That would wreck the plans for accommodation, they warn.

Some of you may have seen the dispatch from Bonn, Germany, by Semour Freidin, Foreign News Editor of the New York **Herald Tribune**, on May 11 this year. "A fierce dialogue," he reported, "is under way among American foreign policy-makers on what to do if the ferment in Eastern Europe should burst into open conflagration." There are some, he said, who evidently believe we should then **help the Kremlin to restore order.** Here is the key paragraph from the dispatch:

"Under the circumstances—meaning the quest for so-called realistic arrangements with Moscow—we should help Soviet Premier Khrushchev. That was the grave, considered reply of an experienced foreign policy strategist."

Khrushchev is no longer Premier. But the same policy-makers are still in the Foreign Offices of our world. They accept with calm, and some with enthusiasm, the published view of Walter Millis, a Left-Liberal journalist, that **America** and the Free World "benefit enormously" from the Soviet ability "to keep law and order over the ... millions in the satellite states."

Millis believes that "the break-up of the Russian Communist empire today" would be "catastrophic" for the world. That view has direct or indirect support from George Kennan, Senator Fulbright and, of course, the whole ADA—Americans for Democratic Action—the powerful organization which has just seen one of its founders and supporters elected Vice-President of the United States.

Horrifying as it sounds—and is—the road of appeasement on which we are now travelling may lead our world to cooperation with the slave-masters in holding down the slaves. We need to face this fact in order that we may summon those who still cherish freedom to halt the degenerative process. We must make them aware that a civil war, passive but real, is under way between the rulers and the ruled in the whole Communist world. In that war, alas, the non-Communist leadership no longer pretends to be on the side of the people. At best it is neutral and from neutrality to collaboration with the dictators could be a short step.

The political stupidity of appeasement, demonstrated over and over again in modern history, is familiar to all of us. What I would like to underscore is its moral iniquity. Too many have been allowed to forget—and it is your job and mine to remind them—that the West and America as its leader, have a heavy share of responsibility for the fate of the peoples in the Soviet and Red Chinese empires.

The painful truth is that after the war we deliberately consigned a hundred million Europeans, many of them our steadfast war-time allies—and millions more in Asia, to the tender mercies of Stalin and then Mao Tse-tung. That was the shameful **price** we paid, in the national and personal freedoms of others, for the delusion that we were buying freedom for **ourselves.**

Thereafter we compounded our guilt by failing to interfere with Communist atrocities against the imprisoned nations, and by our failure to help those—in East Germany and Hungary and Tibet, for instance—who rose in despair against tyranny. Because directly or indirectly, the West has connived in making and keeping those nations captive, the victims have a legitimate claim on our help and call upon our conscience.

The America which once stood resolutely for self-determination of peoples, for the political independence of all nations, large and small, now speaks softly for fear of breaking the irridescent bubble it calls accommodation.

Let me conclude by recalling three statements—very recent statements—of a kind so rarely heard today that already they sound archaic, like something out of the distant past.

Here are the words of a United States Senator speaking in Gary, Indiana, February 4, 1960:

"We must never—at the summit, in any treaty declaration, in our words even in our minds—recognize Soviet domination of Eastern Europe. We must never let the Soviet Union forget its pledges of Potsdam and Yalta to grant national self-determination to its captive nations."

And here is the same Senator, eight months later, speaking on Pulaski Day, October 11, 1960, as a candidate for President:

"It would be one of the very first responsibilities of the next President of the United States to announce to the world a specific course of action to aid the restoration of freedom in Poland and the captive nations. Our delegates to the United Nations should have permanent instructions to press for the restoration of free elections wherever Communist imperialism has denied them."

And finally, let's listen to the same man, as President, addressing the United Nations General Assembly, on September 25, 1961:

"There is no ignoring the fact that the tide of self-determination has not yet reached the Communist empire, where a population larger than officially termed 'dependent' lives under governments installed by foreign troops instead of free institutions—under a system which knows only one party and one belief; which suppresses free debate, free elections, free newspapers, free books and free trade unions—and which builds a wall to keep truth a stranger and its own citizens prisoners. Let us debate colonialism in full—and apply the principle of free choice and the practice of free plebiscites in every corner of the globe."

These pronouncements from the highest American level of authority have a special dimension of eloquence today, because of President Kennedy's tragic death. They were made before the Walt Rostows and Rusks and Fulbrights and the assortment of A. D. A.-ers around him had succeeded in confusing and diluting his natural views on this central issue of our time: the issue between captivity and freedom.

We have not only a right but a sacred obligation to recall his words to all Americans and to opponents of servitude everywhere. The Assembly of Captive European Nations, I believe, **should spearhead the fulfilment** of that obligation. Let's not **abandon** our best allies—the **tens of millions** of enemies of communism and partisans of freedom behind the Iron and Bamboo Curtains—in this time of historic decision.

We dare not rule the one-third of humanity under the **Iron heel of Bolshevism out of the human race,** as expendables in bargaining with the new barbarism. If we ignore this oppressed humanity—from Cuba to Korea; from East Germany to Tibet, and in Russia and China proper—we shall not deserve to enjoy freedom ourselves, and assuredly will lose it.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АВТОР ВИЯВЛЯЄ СВОЮ РОЛЮ У ЗВІЛЬНЕННІ МИТР. СЛІПОГО

Закінчення зі стор. 1-ої

швидко до Вашингтону, бо — мовляв — „має передати мені деякі новини." В два дні пізніше Добринін повідомив Казенса, що Хрущов передає йому привіт та доводить до відома, що дав доручення „звільнити єпископа Сліпого без застережень". Добринін інформувався, як і кому передати митрополита Сліпого. Норман Казенс негайно сконтактувався з отцем Феліксом Морліоном, президентом католицького університету „Про Део" в Римі, який тоді перебував в ЗДА. О. Морліон задзвонив до Риму і впродовж кількох годин виготовлено у Ватикані докладний плян для повороту Митрополита на волю. Совєти прийняли цей плян, який був реалізований впродовж найближчого тижня. „Єпископа Сліпого перевезено (через Відень) до Ватикану, де Папа Іван, не вважаючи на свою поважну недугу, привітав його і заявив йому свою радість з приводу його з'єднання з Церквою. Після тієї зустрічі перевезено Єпископа до засекреченого місця кілька миль за Римом. Не дозволено репортерам бачити Єпископа. Взагалі, щойно коли Єпископ прибув до свого засекреченого місця перебування, подано вістку про його звільнення". В день після того проголошення Норман Казенс дістав телефон від амбасадора Добриніна з запитом, чи той бачив вже пополудневі газети. Він порадив Казенсові прочитати історію під великим заголовком „Єпископ оповідає про червоні тортури". Американський редактор негайно протелефонував до Ватикану, де йому заявили, що та вістка — це фальсифікат, бо сам Митрополит ні з ким із журналістів не говорив. Заповіджено помістити спеціяльне спростування в „Оссерваторе Романо" що й сталося. Казенс передав це телефонічно Добринінові та запевнив його, що всі такі газетні вістки, які появились би, будуть без згоди і відома Митрополита. Від себе Норман Казенс додає, що Ватиканські чинники були стурбовані, щоб подібні газетні вістки не пошкодили в дальших заходах Ватикану осягнути звільнення в'язнених за залізною заслоною духовників.

Можна здогадуватись, що Норман Казенс не їздив до Хрущова з такою місією не поінформувавши про це раніше Державного Департаменту. Але він сам нічого про це не згадує, не каже теж, від кого конкретно він дістав доручення порушити у Хрущова справу Митрополита Сліпого.

Українська хроніка

● На панахиді, відслуженій за сл. п. полк. Андрія Мельника в Нюарку, почесну варту несли пластуни та одумівці.

● У суботу 21-го листопада у Вашингтоні відбудеться доповідь мгр. Всеволода Голубничого з УВАН на тему „Суть та перспективи розвитку конфлікту між Китаєм і СССР". Доповідь буде прочитана для Товариства Польських Комбатантів, о. 5 г. вечора, в готелі Статлер Гілтон при вулиці 16 і „К".

Українська Літературно-Мистецька Клюб
Нью Йорк

● У п'ятницю 20 листопада, о год. 8-ій вечора, відбудеться перший у Ню Йорку концерт п-і Оксани Бринь (сопрано); музичний супровід п-і Дарії Гординської - Каранович. Вступ, як і звичайно, за добровільними датками. Гостей щиро запрошує Управа.

Перший спільний виступ Юрія Богачевського і Роми Прийми-Богачевської в Торонті

Торонто. — Згідно з повідомленням торонтської української преси, в неділю 22 листопада ц. р., **відбудеться** тут в залі УНО перший спільний — після одруження — вечірконцерт пари відомих наших мистців — **Роми Прийми і Юрія Богачевського.** Обоє вони виступали в Торонті давніше з окремими концертами, здобуваючи загальне признання української та англомовної преси, як теж щиру симпатію української громади, яка готується тепер зустрічати їх знову під час першого їхнього спільного виступу в Торонті.

Відділ УККА в Коговзі відбув звичайні і загальні збори

На день 4 жовтня 1964 р. Екзекутива Відділу УККА в Коговзі скликала в приміщенні Горожанського Клюбу свої загальні збори. Збори відкрив голова п. М. Павлів. По затвердженні порядку нарад вибрано президію зборів, до якої увійшли п. Ів. Родко, як предсідник і п. мгр. Юліян Бачинський, як секретар. Звіт про діяльність Управи зложили п. М. Павлів, голова, Яр. Білас заступник голови, Ю. Бачинський секретар, О. Омецінський і касир і Р. Малюк культурно - освітній референт.

По докладному й вичерпуючому обговоренні порядку нарад вибрано такий склад нової Управи: п. Р. Галькевич, голова, п. Яр. Білас заступник голови, п. Ю. Бачинський, секретар, п. О. Омецінський, касир, і п. Р. Мацюк — культурно-освітній референт. П. М. Кухар і п. К. Шанц, збірники Національного Датку. П. М. Кушнір і п. Ів. Родко, члени Контрольної Комісії.

Віримо, що по відбуттю цих зборів скріпиться у нас довір'я до себе і наладнається співпраця, а це додасть нам сили й охоти на майбутнє до дальшої праці для добра Відділу і всієї громади. **Н. Н.**

З НОВИХ ВИДАНЬ

„СКАРГА МАЙБУТНЬОМУ" — ДОКІЇ ГУМЕННОЇ

Накладом Об'єднання Українських Письменників „Слово" в Ню Йорку вийшла цього року книжка-роман Докії Гуменної „Скарга майбутньому." Ми вже звикли до суперлятивів у нашій пресі з нагоди різних видань на еміграції.

Хвалимо з різних причин: підтримати на дусі автора, заохотити взагалі до читання книжок нашу масу, стимулювати до творчости молодих письменників і т. п. Але як блідне багато з тих видань після прочитання цього роману! Як багато треба знати й уміти, щоб його написати!

Вічна проблема кохання й призначення жінки в цьому світі знайшла своє висвітлення на сторінках твору, написати який не досить бути письменницею-жінкою. І враження на письмі про цей твір не мають за мету когось підтримувати на дусі, когось до чогось заохочувати, стимулювати — лише висловити щире признання авторці і подяку їй за твір.

„Скарга майбутньому" — це боротьба й страждання, піднесення й падіння людських душ, в першу чергу душ молодих дівчат і жінок. Перед нами мозаїка кільканадцяти образів молодого покоління сталінської доби, і в тій мозаїці — Мар'яна, „збочена" чи „божественна", „ухилена від норми" чи „найнормальніша від усіх ненормальних", жертва своєї епохи чи власної філософії — про це письменниця говорить не від себе, а голосом душі і серця самої Мар'яни. Тому твір читається так, що не хочеться пропустити ані одного рядка, ані одного слова.

Подія відбувається весь час у Києві, але в так описаному Києві, що треба справді багато знати з історії столиці України, від середньовіччя починаючи і нашими днями кінчаючи, щоб по всіх розділах роману так влучно розкидати живі картини рідного міста з найменшими подробицями.

Персонажі твору Докії Гуменної, — це молоді люди, що живуть, терплять духовий утиск збоку системи, в якій живуть, борються за своє існування, закохуються, люб'ляться, зраджують одне одного, але й — як не в кожному творі — думають. Багато думають. І, власне, ці думки, ця філософія кожного персонажу й захоплюють читача. Особливо цікаві психологічно контрастні типи роману, а серед них і Васанта, „половецька княжна", яка кінець-кінцем, на думку Мар'яни, „перевелася в сексуальності" і стала „мертвою душею", „могилою" в той час, коли Мар'яна, хоч і зостається „в кігтях скаженої нудьги і бездоріжжя", ще збирається крикнути „свою скаргу до людства, усі душі затремтіли".

Драма переживань в душах молодих інтелектуалісток — це наслідок совєтської дійсности, результату „великої жовтневої революції", але — не тільки: це проблема, породжена цілою нашою епохою, епохою матеріялізму і безпринципности, в якій „треба впасти, щоб усе знати", „ловити життя", „отдаваться і брать".

Мова роману — чудова. Незначні похибки, що їх де-не-де можна зустріти (як ось „горе" у множині на ст. 87, брак коми десь у складному реченні на ст. 238 чи немилозвучне чергування — „дивиться услід" замість „вслід" на ст. 306), може відшукати лише той, хто їх спеціяльно буде дошукуватися.

Твір видано надзвичайно охайно на доброму папері та в дуже привабливій обкладинці. Зостається хіба лише пожаліти, що, як зазначено в примітці, „з незалежних причин твір цей друкується на вісім років пізніше..." Незалежних причин, на нашу думку, не буває. Від когось або від чогось ті причини таки мусять бути залежні. Якщо в даному разі це залежало від грошей на видання цього твору на вісім років раніше, тоді хай буде нам, еміграції, соромно, що ми допускаємось такого гріха у відношенні до творів таких письменниць, як Докія Гуменна.

Іван Овечко

Чотири книги проф. П. К. Ковалева

Молитовник — служебник, пам'ятка XIV ст., Науково-Богословський Інститут. Ню Йорк, 1960, стор. 435.

Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIV ст. Ню Йорк, 1962. Том I, стор. 475.

Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIV ст. Ню Йорк, 1964 Том II, сор. 360.

Основи формування української мови в порівнянні з іншими східньослов'янськими мовами. Ню Йорк, 1968, стор. 240.

Скажемо дещо про кожну з них. „Молитовник-служебник" — це пам'ятка, яка нібито належала Великому Князеві Володимирові, як видно з приписок. Але дослідження виявило, що пам'ятка належить до XIV ст. Переглядаючи книгу проф. П. К. Ковалева, бачимо, яку працю вклав автор. Скільки це забрало часу, терпеливости і настирливости, щоб так науково і детально дослідити. Той шлях дослідження, що ним ішов проф. П. К. Ковалів, — то глибока перевірка кожного слова і кожної літери в порівнянні з тими ж словами і літерами в різних століттях. Скільки треба було переглянути джерел і дотичних книг, щоб прийти до остаточного висновку, з якого часу ця пам'ятка походить і яка її цінність.

Не менше вражають два томи лексичного фонду X-XIV ст. своєю складністю. Вони також говорять про величезну працю автора — вишукування основ кожного слова в порохах давніх віків. У першому томі автор подає слова з усіх галузів життя східніх слов'ян, між ними й українців. Після вступу про автохтонів Київської держави і скитські й сарматські впливи в книзі опрацьовано такі розділи: природа, матеріяльна культура, суспільні відносини, політична структура і загальновживана лексика.

В другому томі, що недавно вийшов у світ, подано запозичені слова від інших народів і мов: германські, грецькі, латинські, кельтські, тюркські, скандинавські, фінські, балтійські і пізніші західні. Метода викладу та сама.

В цих двох книгах море слів, але до кожного подано джерело, з якого його взято. Скільки потрібно було уваги, очей, терпеливости, щоб усе знайти й поставити в належному місці. Оце та наукова праця, за яку шанують справжніх науковців.

Основи формування української мови складаються з таких розділів: теорія „спільноруської прамови", шукання нових методологічних шляхів, структурний принцип і мовна типологізація, кілька методологічних уваг. Все це узагальнюється в кінцевому, найбільшому розділі „В світлі мовних фактів".

Оце загальна картина цих глибоких наукових праць. Це дорогоцінний вклад не тільки в нашу українську мовну скарбницю, але й у скарбницю всіх слов'янських народів.

Тому ці книги повинні мати всі українські і слов'янські бібліотеки, кожний письменник і поет. А остання книга „Основи формування української мови" мусить бути в кожній українській школі.

† Архиєпископ Михаїл
Торонто, Канада.

ВІСТІ З АРГЕНТИНИ

Нова вулиця Україна

(єдо) В неділю 11 жовтня місто С. Бернардо в аргентинській пров. Чако переживало небуденну подію: відкриття вулиці Україна, що сталося у зв'язку зі святкуванням 30-ліття місцевої філії „Просвіти". Власне з цієї нагоди управа міста з ініціятиви радника А. Балюка вирішила відзначити вулицю, що при ній знаходиться філія Просвіти та українська православна Церква, назвою Україна. Це відзначення відбулося дуже урочисто: не тільки з'їхалося до міста тисячі українців з дооколишніх міст та хуторів (старожили казали, що вони ще ніколи не бачили в С. Бернардо таку силу народу), бо ж в Сан Бернардо та в околицях українці складають 80% населення. В урочистій церемонії взяли участь і губернатор провінції Д. Ф. Біттель, депутат до федерального парляменту, національний посол Ф. Перні та чисельна делегація українців з Буенос Айресу на чолі з д-ром В. Іваницьким, головою Української Центральної Репрезентації (УЦР) з дружиною, д-р Л. Макарухою, мгром Б. Ковалем, головою централі Відродження та М. Самоверським, головою Централі Просвіти.

Свято розпочалося Службою Божою в українській Православній Церкві, яку відправив, в присутності українського католицького священика о. Микитея, протопресвітер о. Б. Арійчук, адміністратор УАПЦ в Арґентині, що прибув в супроводі члена управи Братства св. Покрови УАПЦ пана Лавриченка.

Потім був урочистий похід, яких 1500 учасників свята з національними українськими та арґентинськими прапорами, на головну площу міста, де зложено вінок перед пам'ятником ген. Сан Мартіна визвольника. Звідти таким же урочистим походом, під згуки дутої оркестри, що грала українські та арґентинські марші, похід повернувся до будинку філії Просвіти, де вже знаходився губернатор провінції, голова Міської Ради та всі її члени. Дута оркестра відіграла арґентинський та український гимни, які відспівали разом з нею також всі учасники свята. Після цього губернатор Чако д-р Д. Ф. Біель, разом із головою УЦР д-ром В.Іваницьким, відкрили таблицю з назвою Україна, а два українські священики, православний та католицький її разом посвятили.

Після цього промовляли о.о. Б. Арійчук та Микитей, підкреслюючи духово-національне значення цього акту; д-р В. Іваницький в імені української спільноти в Арґентині подякував губернаторові та Міській Раді за участь у цьому такому багатозначному для українців акті, що засвідчує про визнання урядовими чинниками тої ролі, яку відограють українці в економічно-господарському житті країни.

Зі свого боку губернатор д-р Ф. Біттель, підкресливши з приємністю, що це він вперше бачить двох священиків різних віроісповідань, що вони разом відбувають релігійний акт, зазначив вагу національної єдности та солідарности, що її йому мило констатувати серед українців його провінції.

Що ж до економічно-господарської ролі українців в Чако, то стверджує, що коли б не праця українців, то Чако ще й досі була б не одною з найбагатших провінцій Арґентини, а територією, вкритою непрохідним пралісом. Власне саме тому йому дуже приємно знайтися тепер серед українців, що доклали таких великих зусиль для розбудови цієї провінції.

Потім відбувся бенкет, на якому, розуміється, були ще й більші промови, над якими ми тут не спинятимемось. Щоб дати проте ідею про розміри бенкету, зазначимо, що навкруги столів, розставлених на просторому подвір'ї, засіло коло дві тисячі осіб, і ще для багатьох не вистачило місця. Розпорядники бенкету подали потім цікаву статистику: з'їли 4 корови, 4 великі кабани, 9 поросят, 50 індиків, понад 100 курей, — це все, мовляв, вияви української гостинности, і запрошені гості певно залишилися вповні задоволені.

Для їхньої розваги танцювальний гурток при філії Просвіти в Сан Бернардо і Саєнс Пенья виконав кілька українських народних танків, які овацційно оплескували.

При цій нагоді губернаторові та іншим урядовим чинникам вручено „Історію України" Дм. Дорошенка в еспанській мові та іншу еспаномовну літературу про Україну.

Треба ще згадати, що напередодні свята в радіовисильні в місті Саєнс Пенья в пров. Чако, де місцеві українці мають двічі на тиждень короткі українські передачі, відбулася спеціяльна півгодинна радіопередача, під час якої виголосив промову до українців цієї провінції голова УЦР д-р В. Іваницький.

(ЄДО)

Рух і ритм, — засіб національного виховання

У боротьбі за наше національне збереження в діяспорі мусимо використовувати всі нагоди, всі можливі способи оборони і постійно шукати за кращими.

Недавно появився в нас новий успішний виховний середник. Він помагає на вщіплюванні дітям потрібних почувань при допомозі сполуки відповідних пісень з танком чи загально — слова й музики з плястичним рухом і ритмом. Ввела його Оленка Гердан, солістка мистецького танку, у своїй студії танку при Українському Музичному Інституті в Ню Йорку. Вона ствердила у своїй методі, що при навчанні танку разом з піснею й музикою учні часом незвичайно сильно переймаються танком і переживають його так, що їх захоплення переноситься й на глядачів. Те стається тоді, коли ритм танку і зміст пісні дає учням змогу почувати себе її дієвими особами, коли пісня сильно впливає на їх уяву й почування, і коли її пояснено учням так, що вона їх захопила. Дальше завважено, що в таких випадках кожне повторення танку й пісні утривалює в пам'яті виконавців не лиш текст пісні, але й зв'язані з нею почування.

Вислідний психологічний вплив цілости на виконавців виходить сильний і тривкий. Його можна рівняти із впливом вправжньої життєвої дії. В її заступленні рухом і танком лежить вартість тієї методи. Сила і тривкість викликаного чуттєвого ефекту дозволяє вживати його до виховних цілей. О. Ґердан почала те робити, в студії мистецького танку, підбираючи в навчанні відповідні пісні й музику.

Все те насуває думку про можливість використати ту злучену рухову методу в ширших засягах як один із засобів національного виховання наших дітей. В національному вихованні залишки сильних патріотичних зворушень грають чи не найважнішу ролю. Вони є основою того, що в щоденній мові називаємо національною свідомістю. Розбуджування таких патріотичних почувань у дітей є в наших умовинах часто не легке і все повільне. Нова метода О. Ґердан дозволяє робити це скоро й легко, до того приємно й успішно.

З початком біжучого шкільного року Український Музичний Інститут проголосив вписи учнів до цієї студії. Варто, щоб якнайбільше батьків записало туди своїх дітей. Діти не тільки навчаться мистецького танку, але й зміцніють національно.

Використовування того виховного середника варто було б поширити також в інших наших культурно-освітніх осередках, де існують курси танку, або й творити їх у тій цілі.

Р. Б.

Вечір творчости Михайла Ситника в Шикаґо

13-го грудня в Шикаґо відбудеться вечір творчости Михайла Ситника, який влаштовує філія ОДУМ-у. З доповіддю про життя та творчість поета - лірика, що помер 21-го серпня 1959 року, 5 років тому, виступить літературознавець та працівник пера Анатолій Юриняк. В програмі вечора виступить Григорій Китастий з бандурою, який окрилив кілька поезій Мих. Ситника, друг Мих. Ситника поет Василь Дубина та одумівці. Вечір творчости відбудеться в неділю в домі ОДУМ-у в третій годині дня.

Концерт музики, пісні, танцю та слова ОДУМ-у в Шикаґо

22-го листопада в Шикаґо філія ОДУМ влаштовує одумівський вечір музики, пісні, танцю та слова. В концерті, що відбудеться в 6-ій годині в школі Шопена братиме участь понад 80 учасників. В програму входять виступи струнної оркестри під керівництвом Анатолія Степового, струнний шестиособовий ансамбль під керівництвом Анатолія Лупна, квінтет ОДУМ-у, молодший співочий ансамбль дівчат (11 осіб), чоловічий дует: Дмитро Шкурпело та Богдан Глібчук, жіночий дует: Наталка Колішинська та Марія Коновал, акордеоновий дует Марії Меркело та Розмарі Стріпек. З гумором, як конферансьє, виступить гість з Ню Йорку, актор і гуморист неперевершений Микола Понеділок.

Роковини Листопадового зриву в Ню Гейвен, Конн.

Від декількох років Роковини Листопадового Зриву проходять під керуванням місцевого Відділу УККА.

Цього року Відділ УККА при співпраці ОбВУ та Громадського Комітету влаштував Листопадові Роковини в дні 31 жовтня, як це мало місце в 1918 р., в сполуці з 50-літтям Українських Січових Стрільців та 20-літтям бою під Бродами.

Чи можна було сподіватись кращої та більше відповідної промови, як промова генерала Павла Шандрука? — учасника Визвольних Змагань в 1-ій та 2-гій світових війнах.

Багато з нас мали змогу зустріти достойного гостя в перших роках повоєнного поневіряння, тож з пошаною піднеслись з місць усі присутні, коли на залю увійшов він усе ще військовим кроком, в асисті б. адютанта п. Б. Лисяка. Слідували привітання від обох молодечих організацій, Пласту і СУМА, що в рядах стояли на-струнко по обох сторонах фронту залі. Між присутніми було теж п'ять б. Усусусів, учасників Листопадового Зриву.

Цього вечора могла я сказати мойому синові: „Бачиш, це ті, що справді душу і тіло клали за нашу свободу та багато могли б тобі і нам всім про цю пропам'ятну ніч та про інші подібні історичні події оповісти. Як сказав ген. Шандрук з нагоди бою під Бродами, цитуючи слова пісні „Засумуй трембіто"...: „Не сорок тисяч, а сорок разів по сорок тисяч цвіту впало в боротьбі за волю".

Промову ген. Шандрука попередив американський гимн, відіграний на фортепіяні студенткою Христиною Лукомською, опісля привітальні слова виголосив голова місцевого УККА п. Олег Микитей. Мистецьку програму виповнив люблений усіми ансамбль бандуристів з Ню Йорку в складі: В. Юркевич, І. Івашко, М. Біленький та Р. Левицький.. Невгаваючими оплесками надгородили їх слухачі за всі пісні,.

Музичну програму доповнив виступ двох українських музиків, організаторів відділів УМІ в стейті Коннектикат, скрипаля Богдана Маркова у супроводі Юрія Цибрівського, фортепіян. З елеґантністю стилю звучала 4 соната Моцарта I. часть. Мені дуже подобалася була Сонатіна М. Гайворонського, багата українською тематикою.

Другу частину концерту, крім ансамблю бандуристів, прикрасила деклямація вірша О. Тарнавського „Листопадова мрія" у виконанні студентки Ейльського Університету Зірки Снігурович, як теж фінальна частина Сонати А-дур на скрипку і фортепіян.

Академію закінчено співом українського національного гимну. Опісля слідувала зустріч ген. Шандрука з укр. громадянством при перекусці, приготованій панями — дружинами членів ОбВУА. Зворушливим доповненням до цього свята була проповідь о. Забави слідуючого дня на Богослуженні в Укр. Кат. Церкві св. Михаїла. Глибоко змістовні та патріотичні слова справді зворушили всіх до глибин душі. Ця Служба Божа, відправлена була о. шамб. Іваном Стахом, канцлером Стемфордської Епархії та о. Іваном Забавою в наміренні Українського Народу. Слідувала Панахида за спокій душі Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, Евгена Петрушевича, Диктатора ЗУНР, померлих членів уряду, та всього Українського Воїнства, поляглого в боротьбі за волю України. Співав церковний хор під дириґентурою п. Степана Саворського.

Н. Ц.

● У північно-західній Греції британські археологи відкопали найстарше — на їх думку — місце замешкання людини в Европі. Коло 40.000 знайдених предметів із передісторичної доби, з-перед 40 - 50.000 років мають археологічну безцінну вартість.

ТАРЗАН, ч. 5340. Сем підозріває Стовна!

'TAKE IT EASY,' TARZAN SAID SOFTLY. 'WHY SHOULD I?' CRIED SAM. 'WHY, WHEN THERE'S A DANGEROUS MANIAC AROUND THIS HOUSE!'

'I HAD A SPECIAL LOCK ON THE GORILLA CAGE,' HE EXPLAINED FRANTICALLY. 'THE BEAST COULDN'T HAVE ESCAPED, UNLESS--'

'UNLESS SOMEONE LET IT OUT! ADAM STONE TRIED TO MURDER ME!' 9-15-5340

— Не турбуйтеся, — лагідно сказав Тарзан. — як я можу? — кричав Сем. — Чи я ж можу, коли коло цього дому є небезпечний маніяк!

— Я ж мав спеціяльний замок на клітці з ґориллею, — вияснював він занепокоєний. — Бестія не могла втекти з клітки, коли б її...

— Коли б хтось не випустив! Адам Стовн старався мене замордувати!